

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 75/2025**

Het Hof verwerpt verschillende beroepen tegen de veralgemening van de relationele, affectieve en seksuele opvoeding (EVRAS) in het Franstalig onderwijs

Om de relationele, affectieve en seksuele opvoeding (EVRAS) te veralgemenen en te harmoniseren hebben de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie op 7 juli 2023 een samenwerkingsakkoord (het EVRAS-akkoord) gesloten. De aandacht op EVRAS wordt op transversale wijze gevestigd in het gemeenschappelijke leertraject. Bovendien moeten alle leerlingen minstens vier EVRAS-lestijden bijwonen gedurende hun hele schoolloopbaan (twee lestijden van 50 minuten in het 6de jaar lager onderwijs en twee lestijden van 50 minuten in het 4de jaar secundair onderwijs). Het samenwerkingsakkoord creëert ook een « EVRAS-label ». Om EVRAS-activiteiten te kunnen verstrekken, moet een operator over dat label beschikken. De drie Regeringen zijn belast met het opstellen van de « Gids voor EVRAS », die geen programma is, maar een ondersteunend instrument voor de EVRAS-actoren. Verschillende verenigingen en particulieren vorderen de vernietiging van de decreten die het EVRAS-akkoord goedkeuren.

Het Hof verwerpt de beroepen. Het Hof oordeelt dat de wezenlijke aspecten van de Gids voor EVRAS zijn vastgesteld door het EVRAS-akkoord zelf. Het wettigheidsbeginsel is dus niet geschonden. Het Hof is vervolgens van oordeel dat het EVRAS-akkoord noch het beginsel van neutraliteit van het onderwijs, noch de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst schendt. EVRAS vormt neutraal onderwijs, waar de informatie op objectieve, kritische en pluralistische wijze wordt meegedeeld, zonder doel van indoctrinatie. Ten slotte is het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven evenmin geschonden, in het bijzonder omdat de leerlingen onder geen beding worden gedwongen om private informatie te onthullen.

1. Context van de zaak

Om een daadwerkelijke veralgemening en een harmonisatie van de activiteiten op het gebied van relationele, affectieve en seksuele opvoeding (EVRAS – « *éducation à la vie relationnelle, affective et sexuelle* ») te waarborgen, hebben de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie op 7 juli 2023 een samenwerkingsakkoord (het EVRAS-akkoord) gesloten. De aandacht op EVRAS wordt op transversale wijze gevestigd in het gemeenschappelijke leertraject (referentiesystemen van de gemeenschappelijke kern), en dit, via een thematisch document dat bij het EVRAS-akkoord is gevoegd. Bovendien zijn alle leerlingen verplicht om minstens vier lestijden EVRAS-activiteiten bij te wonen gedurende hun hele schoolloopbaan (in het gewone onderwijs gaat het om twee lestijden van 50 minuten in het 6de jaar lager onderwijs en twee lestijden van 50 minuten in het 4de jaar secundair onderwijs). De EVRAS-activiteiten mogen enkel worden verstrekt door operatoren die over het EVRAS-label beschikken. Dat label wordt automatisch

toegekend aan de door het Waalse Gewest of door de Franse Gemeenschapscommissie erkende centra voor gezinsplanning, aan de diensten voor gezondheidsbevordering op school (PSE-diensten) en aan de psycho-medisch-sociale centra (PMS-centra) die onder de Franse Gemeenschap ressorteren. Het EVRAS-label kan ook worden toegekend aan andere operatoren, mits bepaalde voorwaarden in acht worden genomen. Er is bepaald dat de animatoren die EVRAS-activiteiten verstrekken voor gelabelde operatoren, een specifieke opleiding moeten hebben gevolgd. Bij wijze van overgangsmaatregel mogen de animatoren van de operatoren die automatisch over het EVRAS-label beschikken, gedurende twee jaar EVRAS-activiteiten verstrekken, zonder dat zij de specifieke opleiding reeds hebben gevolgd. Ten slotte **legt het EVRAS-akkoord de drie betrokken Regeringen de verplichting op een referentie-instrument op te stellen dat « Gids voor EVRAS » wordt genoemd** en is aangenomen bij een uitvoerend samenwerkingsakkoord van 7 juli 2023.

Verschillende vzw's en particulieren vorderen de vernietiging van de decreten van de Franse Gemeenschap, van het Waalse Gewest en van de Franse Gemeenschapscommissie waarbij instemming wordt verleend met het EVRAS-akkoord.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. Het wettigheidsbeginsel in onderwijszaken (B.13-B.18)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de Gids voor EVRAS had moeten worden aangenomen door middel van een wetskrachtige norm.

Het Hof brengt in herinnering dat artikel 24, § 5, van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de zorg voorbehoudt een regeling te treffen voor de essentiële aspecten van het onderwijs. De door de wetgever verleende delegaties mogen alleen betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de beginselen die hij zelf heeft vastgesteld.

Het Hof stelt vast dat de Gids voor EVRAS niet is bedoeld om rechtstreeks door de onderwijsteams te worden gebruikt, noch als dusdanig aan de leerlingen te worden onderwezen. Hij is dus noch een studieprogramma, noch een referentiesysteem. Het gaat in werkelijkheid om een ondersteunend instrument voor de EVRAS-actoren. Het Hof merkt op dat het gebruik en het algemene doel van de Gids voor EVRAS en de thema's en leerinhouden die erin aan bod moeten komen, worden bepaald door het EVRAS-akkoord zelf of door het thematische document dat erbij is gevoegd. Bovendien definieert het EVRAS-akkoord EVRAS zelf en bepaalt het de doelstellingen van de EVRAS-activiteiten en de context waarin die activiteiten moeten plaatsvinden. Het Hof besluit daaruit dat **de wezenlijke aspecten van de Gids voor EVRAS zijn vastgelegd in het EVRAS-akkoord zelf, zodat het wettigheidsbeginsel in acht is genomen**. Voor het overige kunnen de bevoegde rechtscolleges, in elk bijzonder geval, beoordelen of de Regeringen de hun verleende bevoegdheid hebben aangewend in overeenstemming met de decreten en met het samenwerkingsakkoord.

2.2. Het beginsel van neutraliteit van het onderwijs en de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (B19.1-B.32)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de opname van EVRAS in de referentiesystemen van de gemeenschappelijke kern het beginsel van neutraliteit van het onderwijs schendt.

Het Hof merkt op dat **de opname van EVRAS in de referentiesystemen van de gemeenschappelijke kern via een thematisch document die referentiesystemen (die zijn**

aangenomen bij een decreet van de Franse Gemeenschap van 2022) geenszins wijzigt en dus geen nieuwe voorschriften inhoudt wat betreft de kennis, de knowhow of vaardigheden die moeten worden verworven voor een of meerdere vakken. De kritiek heeft in werkelijkheid betrekking op de referentiesystemen die zijn aangenomen in 2022 en heeft dus niets te maken met het EVRAS-akkoord.

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat de verplichting voor de leerlingen om EVRAS-activiteiten te volgen, zonder mogelijkheid van vrijstelling, strijdig is met het beginsel van neutraliteit van het onderwijs en met de inachtneming van de ouderlijke rechten. De inhoud van de EVRAS-activiteiten zou bovendien geen rekening houden met de filosofische en godsdienstige overtuigingen van de ouders van leerlingen.

Het Hof brengt in herinnering dat artikel 24 van de Grondwet de gemeenschappen verplicht om neutraal onderwijs in te richten. Neutraliteit houdt onder meer de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen in. Bovendien heeft iedereen recht op onderwijs met inachtneming van de fundamentele rechten en vrijheden, waaronder de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Ouders hebben het recht dat het door de overheid aan hun kinderen verstrekte onderwijs wordt verzekerd met naleving van hun godsdienstige en filosofische overtuigingen. Artikel 2 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM legt de Staten de verplichting op erover te waken dat de informatie of kennis die in het programma zijn opgenomen, op objectieve, kritische en pluralistische wijze worden verstrekt, zonder een doel van indoctrinatie na te streven.

Het Hof merkt allereerst op dat **EVRAS geen godsdienstonderwijs is en wezenlijk verschilt van de cursussen godsdienst en niet-confessionele zedenleer**. Het Hof is vervolgens van oordeel dat **de EVRAS-activiteiten op drie legitieme doelstellingen berusten**: de voorbereiding van kinderen en jongeren op de sociale realiteit, jongeren de handvatten geven om hun eigen morele opvattingen te bepalen, alsook een onafhankelijke benadering van hun eigen seksualiteit, opgevat in ruime zin, en, ten slotte, de bestrijding van onder meer seksueel geweld. Het Hof beklemtoont dat **het EVRAS-akkoord in verschillende referentiepunten voorziet**: (1) EVRAS moet betrouwbare en objectieve informatie geven en moet bijdragen tot het uitbannen van stereotypen en tot de ontwikkeling van een kritische houding, (2) de EVRAS-animatoren moeten zich onthouden van proselitisme en mogen hun persoonlijke mening niet opdringen, (3) de EVRAS-activiteiten zijn gericht op de behoeften van de leerlingen, zodat een thema enkel mag worden behandeld indien het beantwoordt aan een behoefte die door de kinderen en de jongeren werd uitgesproken, en (4) ouders mogen hun kind steeds voorlichten en raad geven. Het Hof besluit daaruit dat **de EVRAS-activiteiten neutraal onderwijs vormen, waar de informatie op objectieve, kritische en pluralistische wijze wordt meegedeeld, zonder doel van indoctrinatie**. Bijgevolg was het niet noodzakelijk om in een vrijstellingsregeling te voorzien. Ten slotte valt de kritiek over de neutraliteit van de Gids voor EVRAS niet onder de bevoegdheid van het Hof maar onder die van de bevoegde rechtscolleges.

2.3. Het belang van het kind en de eerbiediging van zijn geestelijke en morele integriteit (B.33-B.35.2)

Verschillende verzoekende partijen bekritisieren het feit dat het EVRAS-akkoord het hoger belang van het kind niet vermeldt.

Volgens het Hof volstaat de enkele omstandigheid dat de wetgevers hun intentie om het hoger belang van het kind in acht te nemen niet uitdrukkelijk hebben vermeld, niet om tot een ongrondwettigheid te besluiten. Uit geen enkele bepaling van het EVRAS-akkoord kan bovendien worden afgeleid dat de wetgevers de Regeringen hebben willen ontslaan van de

verplichting om het hoger belang van het kind in acht te nemen en te waarborgen wanneer zij de Gids voor EVRAS aannemen. De kritiek van de verzoekende partijen is niet gegrond.

2.4. Het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven (B.36-B.41)

Verschillende verzoekende partijen bekritisieren het feit dat het participatieve karakter van de EVRAS-activiteiten de kinderen en jongeren ertoe zal brengen informatie te onthullen die tot hun privéleven en dat van hun gezinsleden behoort.

Het Hof merkt op dat het EVRAS-akkoord bepaalt dat de EVRAS-activiteiten plaatsvinden « in een context van wederzijds respect » die kinderen en jongeren « de mogelijkheid biedt » om zich « vrij » uit te drukken. **De kinderen en jongeren hebben dus de mogelijkheid, maar geen enkele verplichting, om zich uit te drukken.** Bovendien moeten de EVRAS-animatoren de rechten en vrijheden van de kinderen en jongeren respecteren, met inbegrip van hun recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven. **De kinderen en jongeren worden dus onder geen beding gedwongen om informatie te onthullen die tot hun privéleven of dat van hun gezinsleden behoort.** Ten slotte, indien een kind of een jongere zou beslissen om dergelijke informatie te delen, voorziet het EVRAS-akkoord in een **vertrouwelijkheidsplicht**. De kritiek van de verzoekende partijen is dus niet gegrond.

2.5. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie (B.42.1-B.49.4)

Verschillende verzoekende partijen voeren aan dat het discriminerend is dat sommige operatoren automatisch over het EVRAS-label beschikken en bovendien een overgangperiode van twee jaar genieten voor de opleiding van hun animatoren. Zij bekritisieren ook het verschil in behandeling tussen leerlingen dat eruit voortvloeit volgens de aard van de operator die hun EVRAS-activiteiten verstrekt.

Het Hof beklemtoont dat het EVRAS-label beoogt de kwaliteit van de dienstverleners te waarborgen en zich ervan te vergewissen dat de EVRAS-animatoren een gepaste opleiding hebben gevolgd. Wegens hun wettelijke verplichtingen beschikken de centra voor gezinsplanning, de PMS-centra en de PSE-diensten echter reeds over specifieke EVRAS-expertise. Het verschil in behandeling ten opzichte van de andere operatoren berust dus op een pertinent criterium. Bovendien beogen de automatische toekenning van het EVRAS-label aan de centra voor gezinsplanning, de PMS-centra en de PSE-diensten en de vrijstelling van opleiding gedurende twee jaar voor hun animatoren de organisatie van de verplichte EVRAS-activiteiten mogelijk te maken gedurende de eerste twee toepassingsjaren van het EVRAS-akkoord. De bekritiseerde verschillen in behandeling zijn dan ook redelijk verantwoord.

3. Besluit

Het Hof verwerpt de beroepen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via [LinkedIn](#)